

BEOGRAD PRAG

arhitektoniske spone

architektonické vazby

BĚLEHRAD PRAHA

arhitektonске споне
BEOGRAD-PRAG
izložba

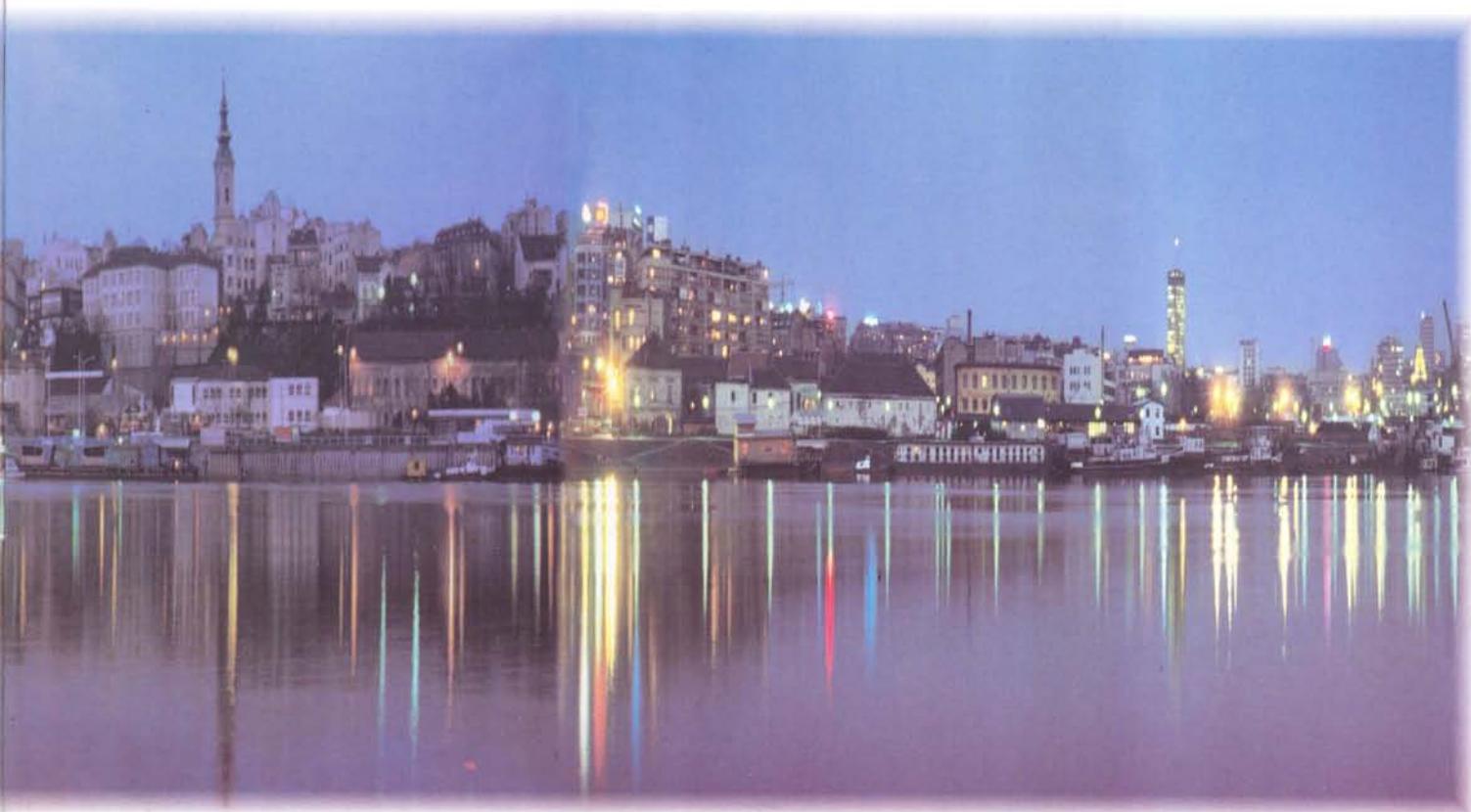
architektonické vazby
БЕЛАНДР-ПРАХА
výstava

Galerija
Ledeburške bašte
Prag

Galerije
Legdenburské zahrady
Praha

1. 7. - 31. 7. 1997.

1. 7. - 31. 7. 1997

Arhitektonске veze između Beograda i Praga potiču iz vremena kada se Srbija, sredinom XIX veka, počela otvarati prema evropskom kulturnom prostoru. U nedostatku domaćih obrazovanih graditelja pomoći stranim arhitektama bila je dobrodošla. Češki graditelji su se među prvima pojavili u srpskoj prestonici i počeli učestvovati u podizanju najreprezentativnijih javnih objekata. Jedan od prvih velikih građevinskih poduhvata bila je izgradnja Kapetan-Mišinog zdanja, 1863. godine, koje je projektovao arhitekta Jan Nevo. Istovremeno František Zeleni projektuje Luteransku crkvu, a nešto kasnije František Nekvasil hotel "Slavija".

U vreme raspada Austro-Ugarske imperije ideje panslavenske su uticale na zbiljavanje slovenskih naroda. Svoju punu afirmaciju su doživele u vreme formiranja višenacionalnih slovenskih država Čehoslovačke i Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca. U periodu između dva svetska rata politička i kulturna saradnja bile su intenzivne na svim nivoima. Najživljija aktivnost bila je sprovedena kroz delovanje Čehoslovačko-jugoslovenske lige, koja je imala aktivne članove u svim većim gradovima Čehoslovačke i Jugoslavije.

Arhitektonska saradnja ostvarivala se na nekoliko planova. Veliki broj jugoslovenskih studenata je stekao arhitektonsko obrazovanje u razvijenoj čehoslovačkoj prestonici i preneo deo bogatog gra-

diteljskog duha po povratku u domovinu. U istoriji arhitekture Beograda kao posebno značajni češki daci ostache zapamćeni Momir Korunović, Aleksandar Deroko, Svetomir Lazić i Nikola Dobrović, koji je svoja prva graditeljska dela realizovao u Pragu.

Češki arhitekti su aktivno učestvovali u projektovanju i izgradnji reprezentativnih građevina u Srbiji. Praški biro "Arhitekta Matija Bleha" ostavio je Beogradu veći broj

objekata. Zapažena imena bili su Jan Dubovi, Krehlik i Jelinek, Jaroslav Prhal, Franjo Urban, Jan Švejkar, B. Blahaj...

Značajna linija uticaja češke tradicije na srpsku arhitekturu ostvarila se u nekoliko značajnih izložbi. Posebno će ostati zabeležena Izložba čehoslovačke arhitekture 1928. godine, koja je bila održana u tri velika kulturna centra tadašnje Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca - Ljubljani, Zagrebu i Beogradu. Postavka je obuhvatila 286 priloga koji su reprezentovali rad pedeset uglednih čehoslovačkih arhitekata.

U Pragu su, 1930. godine, predstavljena dela beogradskih arhitekata (Babića, Brašovana, Borošića, Dubovija, Kojića, braće Krstić, Zlokovića i drugih). U okviru kulturne saradnje zemalja članica Male Antante u većim čehoslovačkim, jugoslovenskim i rumunskim gradovima 1938. godine su održane izložbe žena umetnika i arhitekata. (Na izložbi su bili predstavljeni projekti praških arhitekata Auguste Milerove i Milade Pavlikove-Petžikove, kao i beogradskih Desanke Jovanović, Danice Kojić, Milice Krstić i Jelene Minic).

Današnja izložba Beograd-Prag je nastavak tradicije duge sedam decenija. Ona ima za cilj da prikaže bogatstvo već uspostavljenih arhitektonskih veza i nastavi duboko utemeljenu kulturnu saradnju među gradovima.

Kapetan Mišino zdanje

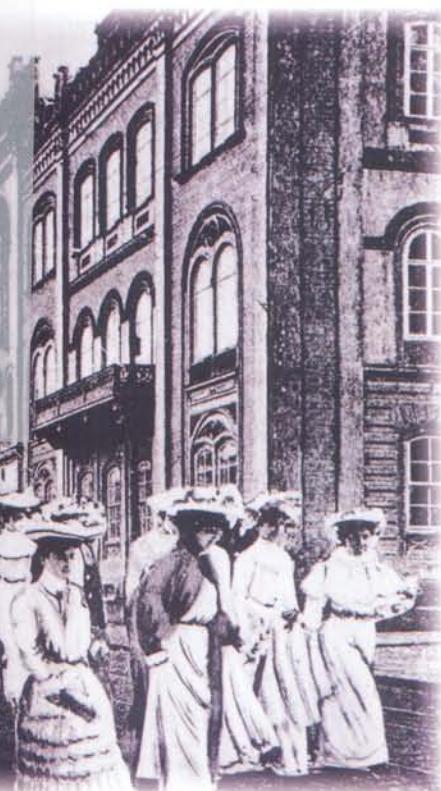
Kapetan Mišino zdanje sagrađeno je 1863. godine kao prva palata u Beogradu u XIX veku, za bogatog trgovca Mišu Anastasijevića. Projekat za zgradu uradio je češki arhitekt Jan Nevo. Zgrada je oblikovana kao izuzetno reprezentativno zdanje, a njena arhitektura predstavlja mešavinu različitih stilova u duhu vladajućih shvatanja romantizma. Polihromne fasade su veoma dekorativno obrađene, a centralnim rizalitom dominiraju skulpture Apolona i Minerve u posebno oblikovanim nišama.

U vreme podizanja Kapetan Mišino zdanje bilo je najveća i najmonumentalnija građevina u Beogradu.

Budova Kapetana Miše

Budova Kapetana Miše bila je vystavěna v roce 1863 jako první bělehradský palác v XIX. století pro bohatého obchodníka Mišu Anastasijeviće. Budovu projektoval český architekt Jan Nevo. Nevo ji komponoval jako zvláštní reprezentativní stavbu. Její architektura byla spletí různých stylů v duchu dobové převládajícího romantismu. Polychromovaná průčelí jsou velmi dekorativně vyzdobena a centrálnímu rizalitu dominují sochy Apolóna a Minery ve zvláštních nikách.

Ve své době se budova Kapetana Miše stala největší a nejmonumentálnější stavbou v Bělehradě.

Architektonické styky mezi Bělehradem a Prahou pocházejí z doby, když se v polovině XIX. století Srbsko začalo otevírat evropskému kulturnímu prostředí. Kvůli nedostatku domácích vzdělaných stavitelů byla vítána pomoc zahraničních architektů. Mezi prvními se v srbském hlavním městě objevili čeští stavitelé, kteří začali budovat nejreprezentativnější veřejné stavby. Jeden z prvních velkých stavebních podniků byla v roce 1863 výstavba budovy Kapetana Miši, kterou projektoval architekt Jan Nevole. Současně František Zelený projektuje Luteránský kostel, o něco později, pak František Nekvasil hotel "Slavija".

V době rozpadu rakousko-uherské monarchie ideje panslovanství působily na sblížování slovanských národů. Svého plného uplatnění však došly až v době vzniku vícenárodních slovanských států Československa a Království Srbů, Chorvatů a Slovinců. V období mezi dvěma světovými válkami byla politická a kulturní spolupráce mezi oběma státy intenzivní na všech úrovních. Nejživější aktivity se daly díky činnosti Československo-jugoslávské ligy, která měla své členy ve všech větších městech Československa a Jugoslávie.

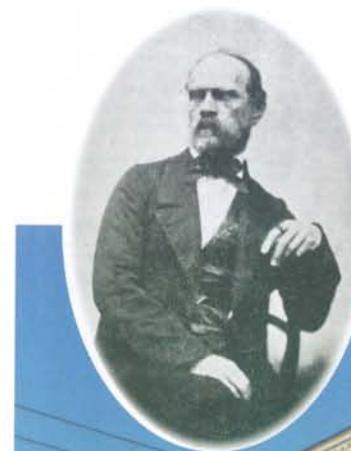
Architektonická spolupráce se uskutečňovala v několika rovinách. Velký počet jugoslávských vysokoškoláků získal architekton-

Dubový, Křehlík a Jelínek, Jaroslav Prchal, František Urban, Jan Švejkář, B. Blachaj... Významným rysem působení české tradice na srbskou architekturu bylo i uskutečnění několika významných výstav. Zvláště zaznamenána zůstane Výstava československé architektury roku 1928, jež se konala ve třech velkých kulturních střediscích tehdejšího Království Srbů, Chorvatů a Slovinců - Lublani, Záhřebu a Bělehradě. Inscenaci výstavy tvořilo 286 příspěvků, které reprezentovaly činnost padesáti vážených československých architektů.

Roku 1930 byla v Praze představena díla bělehradských architektů (Babiče, Brašovaná, Dubovíje, Kojiče, bratrů Krstič, Zlokoviče aj.). V rámci kulturní spolupráce členských států Malé dohody se ve větších československých, jugoslávských a rumunských městech konaly roku 1938 výstavy umělkyň a architektek. (Na výstavě byly představeny projekty pražských architektek Augusty Müllerové a Milady Pavlíkové-Petříkové, jakož i bělehradských Desanky Jovanovičové, Danice Kojičové, Milice Krstičové a Jeleny Minicové).

Dnešní výstava Bělehrad-Praha tak je pokračováním tradice dlouhé již sedm desetiletí. Jejím cílem je jak vyličit bohatství již uskutečněných architektonických styků, tak i navázat na hluboce zakořeněnou kulturní spolupráci mezi oběma městy.

Astronomska opservatorija

Astronomska opservatorija na Zvezdari je najkompleksniji projekat jednog od pionira srpskog modernizma i osnivača Grupe arhitekata modernog pravca, Čeha Jana Dubovog. Na osnovu ovog projekta Dubovom je na Beogradskom univerzitetu dodeljena titula doktora tehničkih nauka. Opervatorija je projektovana 1929, a građena do 1931. godine u modernističkom duhu, sa elementima akademskog istoricizma, karakterističnog za međuratni period. Kompleks čine brižljivo dizajnirani paviljoni koji su prilagođeni postavkama funkcionalizma. Najveći objekat u kompleksu, upravna zgrada u kojoj se nalaze kancelarije, kabineti i biblioteka, pripada modernističkom krugu ideja. Reljefi, rad arhitekte Branka Krstića, radeni su na dekorativistički način, karakterističan za rani modernizam, iako se među njima mogu pronaći oni koji su bliski akademskim metodama. Projekat Opervatorije izlagan je na izložbi grupe arhitekata u Pragu.

Hvězdářská observatoř

Hvězdářská observatoř na Zvezdaře je nejkomplexnějším projektem jednoho z pionýrů srbského modernismu a zakladatele Skupiny architektů moderního směru - Čeha Jana Dubového. Na základě tohoto projektu byl Dubovému na Bělehradské univerzitě udělen titul doktora technických věd. Observatoř byla projektována roku 1929 a stavěna do roku 1931 v modernistickém duchu, s elementy akademického historicismu, charakteristického pro meziválečné období. Komplex se skládá z pečlivě projektovaných pavilonů přizpůsobených zásadám funkcionalismu. Největší budova komplexu - správní budova - ve které jsou kanceláře, pracovny a knihovna, spadá do okruhu modernistických idej. Reliéfy, dílo architekta Branka Krstiče, byly vytvářeny v dekorativním stylu, jenž je charakteristický pro raný modernismus. Mezi nimi lze najít i ony blízké akademickým metodám. Projekt observatoře byl vystavován na vystavě skupiny architektů v Praze.

Ministarstvo pošta

Zgrada Ministarstva pošta u Palmotičevoj ulici br. 29 u Beogradu, (1927-30), najznačajnije je sačuvano ostvarenje velikana srpske međuratne arhitekture Momira Korunovića. Organizacija prostora zgrade Ministarstva je koncipirana po šemi tipičnoj za administrativne objekte pozognog akademizma. Na ovom objektu snažnih volumena i izrazite ekspresivnosti, vrlo vešto su transformisani i stilizovani elementi nacionalnog graditeljstva. Slične stilske karakteristike svojstvene Korunovićevom delu imao je jedan od najautentičnijih pravaca češke arhitekture - rondokubizam. Osnovno načelo koje su poštovali tvorci rondokubizma takođe je bilo traganje za najdubljom inspiracijom u izvornom narodnom stvaralaštву.

Ministerstvo pošt

Budova Ministerstva pošt v Palmotičevě ulici číslo 29 v Bělehradě (1927-30) je nejvýznamnější zachované dílo velikána srbské meziválečné architektury Momira Korunoviče. Organizace prostoru budovy Ministerstva je koncipována podle schématu typického pro administrativní stavby pozdního akademismu. U této budovy mocných volumenů a výrazné expresivnosti, jsou velmi dovedně transformovány a stylizovány elementy národního stavitelství. Podobné stylistické charakteristiky jež jsou vlastní dílu Korunoviče, měl jeden z nejautentičtějších směrů české architektury - rondokubismus. Základní zásadou, již sledovali tvůrci rondokubismu, byla také snaha o co nejhlebší inspiraci původní lidovou tvorbou.

Pošta II

Pošta II na Savskom trgu najmonumentalnije je Korunovićevo ostvarenje koje je nažalost devastirano docnjim prepravakama. Kod ovog objekta do danas je sačuvan samo koncept osnove i organizacija prostora. Originalni oblikovni jezik građevine je, kao i kod prethodnog projekta Ministarstva, analogan češkom rondokubizmu, koji su u godinama posle Prvog svetskog rata promovisali Pavel Janák i Jozef Gočár. Ovde su još eksplisitnije korišćeni predlošci iz ustaljenog repertoara moravskog graditeljstva, koji su prošli kroz proces kubističke reinterpretacije.

Pošta II

Pošta II na Sávském náměstí je nejmonumentálnějším dílem Korunoviče, jež bylo bohužel pozdními předělávkami zkaženo. Z této budovy dodnes se zachoval jenom koncept základu a organizace prostoru. Originální tvarosloví, jako u předchozího projektu Ministerstva, je analogický českému rondokubismu, jež v letech po první světové válce zavedli Pavel Janák a Josef Gočár. V projektu této budovy byly ještě explicitněji použity prvky ustáleného repertoáru srbského lidového stavitelství z Pomoraví, jež prošly procesem kubistické reinterpretace.

Sokolski dom

Sokolski dom (1929-35) predstavlja najreprezentativniji sportski objekat izgrađen između dva svetska rata u Beogradu. Pri njegovom oblikovanju Korunović je ostao veran svom romantičarsko-ekspresionističkom rečniku u kome se poziva na istorijsko-nacionalne elemente, mada ovoga puta nastoji da se kroz pročišćeni rečnik više približi zahtevima vremena.

Značaj ove građevine ne zasniva se na čistoti stila, već na izražajnosti arhitektonske strukture, na spoju akademiske strogosti, romantičarske razbarušenosti i modernističke svedenosti.

Sokolský dům

Sokolský dům (1929-35) je nejreprezentativní sportovní budovou, která byla vystavěna mezi dvěma světovými válkami v Bělehradě. Při jejím tvarování zůstal Korunović věrný svému romanticko-expresionistickému tvarosloví, v němž se odvolává na historicko-národní prvky, přestože se tentokrát snaží, aby se vycísleným tvaroslovím přiblížil požadavkům doby.

Významem této budovy není čistota stylu, ale expresivnost architektonické struktury, spoj akademické přísnosti, romantické rozpáranosti a modernistické jednoduchosti.

Srpsko-Amerikanska banka

Zgrada Srpsko-Amerikanske banke podignuta je izmedu 1928 i 1931. godine po projektu češkog arhitekte Jaroslava Prchala iz biroa "Atelje Matija Bleha", na jednom od najistaknutijih mesta u gradu, preko puta dvorova na Terazijama. Blizina dvorova i položaj na ugлу ulica uslovio je da ova zgrada bude veoma čest motiv na razglednicama. Zgrada je koncipirana u duhu vladajuće akademske arhitekture XX veka, sa karakterističnim prisljenjenim stubovima sa jonskim kapitelima koji se protežu kroz tri sprata, naglašenim podeonim vencima, bogato dekorativno obrađenom atikom i mansardnim krovom.

Srbsko-Americká banka

Budova Srbsko-Americké banky byla postavena v období mezi lety 1928 a 1931, podle projektu českého architekta Jaroslava Prchala z kanceláře "Ateliér Matěj Blecha", na jednom z nejreprezentativnějších míst ve městě, naproti Terazijských paláců. Blízkost paláců a poloha v rohu ulice zapříčinila, že je tato budova velmi častým motivem na pohlednicích. Budova byla koncipována v duchu platné akademické architektury XX. století, s charakteristickými opěrnými sloupy s jónskými hlavicemi sahajícími kapitely do výšky třetího patra, zdůrazněnými římsami, hojně dekorativně vyzdobenou atikou a mansardovou střechou.

Bravarska radionica "Solid" Petra Jankovića

Druga uspešna realizacija Dubovog je stambeni objekat sa bravarskom radionicom "Solid" u ulici Albanske spomenice broj 17. Zgrada je projektovana 1931, a završena 1933. godine i predstavlja jedan od najuspešnijih poslovno-stambenih objekata izgrađenih u međuratnom Beogradu. Kod ove zgrade Dubovi je svoj svedeni klasicistički rečnik doveo do krajnjeg purizma, tako da se klasicističke forme i duh mašinske estetike potpuno preklapaju. Shodno nameni objekta, arhitektonski elementi kao što su: staklena platna sa horizontalnom podelom otvora, reklama nad dominantnim, kružnim volumenom i ravne geometrijske forme belo bojenih fasada, sasvim su odgovorili na vizuelne zahteve estetike industrijskog vremena. Ovaj objekat je u beogradskim okvirima predstavljao veliku novost jer su do tada naručiocи bili spremni da prihvate samo akademski izraz svojih budućih zgrada.

Zámečnická dílna "Solid" Petra Jankoviče

Druhá zdařilá realizace Dubového je obytný dům se zámečnickou dílnou "Solid" v ulici Albanska spomenica číslo 17. Dům byl projektován roku 1931, a ukončen roku 1933. Tento dům je jeden z nejzdařilejších obchodněobytných budov vybudovaných v meziválečném Bělehradě. U této budové Dubový dovezl své zjednodušené klasicistické tvarosloví do krajního purismu, takže se klasicistické formy a duch industriální estetiky zcela překrývají. Ve

shodě s určením budovy pak její architektonické elementy - skleněná plátna s horizontálním rozdělením otvorů, reklama nad dominantním, kruhovým volumenem a rovné geometrické formy bílých průčelí - zcela vyhovují vizuálním požadavkům estetiky průmyslové éry. Tato budova je v rámci Bělehradu velkou novinkou, protože do té doby byli objednavatelé ochotni akceptovat pouze akademické tvarosloví svých budoucích budov.

Stambeni objekat sa apotekom i Vila doktora Bulirža

Dva stambena objekta: Stambeni objekat sa apotekom i Vila doktora Bulirža u nekadašnjem češkom predgrađu - danas integralnom delu grada - Krču, prve su samostalne realizacije Nikole Dobrovića, najvećeg jugoslovenskog pobornika moderne arhitekture. Dobrović je dobio ponude da izradi ova dva projekta u vreme kada je bio angažovan na izvođenju kompleksa socijalne ustanove Masaríkovi Domovi u neposrednoj okolini. Nastali u periodu 1928-30, neposredno posle izložbe Njeissenhof i prvog zasedanja CIAM-a, objekti su predstavili odgovor na upravo formulisane postulate modernog arhitektonskog pokreta. Primarne geometrijske forme fasada, cilindrični volumeni, velika staklena platna, metalne horizontalne ograde, ravni krovovi i sl. bili su najaktuelniji arhitektonski elementi tog vremena, koji su korišćeni i pri projektovanju ovih objekata.

Obytný dům s lékárnou a Vila doktora Bulíře

Dvě obytné budovy - obytný dům s lékárnou a vila doktora Bulíře v někdejším pražském předměstí - dnes integrální části města - Krči, jsou první samostatné realizace Nikoly Dobroviče, největšího jugoslávského zastánce moderní architektury. Dobrovič dostal nabídku, aby vyhotobil tyto dva projekty v době, kdy se angažoval na realizaci komplexu sociálního ústavu Masarykových domů v bezprostřední blízkosti. Budový,

vybudované v období 1928-30, bezprostředně po zasedání CIAM, byly odpověď na právě formulované postuláty moderního architektonického hnutí. Nejaktuálnějšími architektonickými prvky této doby byly primární geometrické formy fasád, válcovité volumeny, velká skleněná plátna, kovové horizontální ohrady, rovné střechy apod. které využil Dobrovič při projektu těchto budov.

Aleksandrov koledž

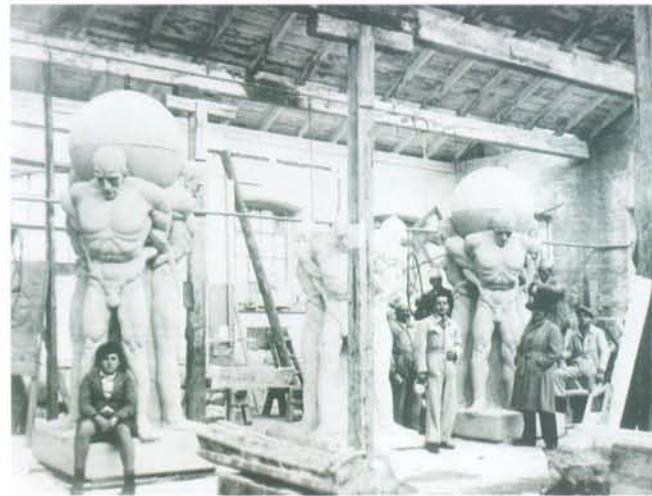

U Pragu je u međuratnom periodu studirao veliki broj Jugoslovena, ciji smeštaj nije bio organizovan na zadovoljavajući način. Studentski dom, Aleksandrov koledž, naručilo je Udruženje jugoslovenskih domova u ČSR i Praška opština, a izgradnja i početak rada ustanove, 1933. godine, praćeni su sa velikim publicitetom. Izrada projekta je poverena tada već afirmisanom arhitekti Nikoli Dobroviću, koji je i ovde potvrdio svoj arhitektonski talent i privrženost aktuelnim tokovima internacionalnog stila. Objekat je sačinjen od tri medusobno povezana korpusa, koji su prihvatiли funkcionalnu podelu prostora. U elevacijama se prepoznaju tipični oblici internacionalnog stila, s tim što je prisutna izvesna doza monumentalnosti, karakteristična za početak tridesetih. Aleksandrov koledž je najreprezentativniji Dobrovićevoj projekat u Pragu, a ujedno i poslednji angažman u sredini koja je presudno uticala na celokupni arhitektonski opus velikog jugoslovenskog modernista.

Alexandrova kolej

V Praze studoval v meziválečném období velký počet Jugoslávců, jejichž ubytování nebylo organizováno uspokojujícím způsobem. Vysokoškolskou objednalo Sdružení jugoslávských domovů v ČSR a pražský magistrát projekt Alexandrové koleje, jejíž výstavba a zahájení činnosti roku 1933 měly velkou publicitu. Vyhotovení projektu bylo svěřeno tehdy již významnému architektu Nikolovi Dobrovičovi, jenž opět osvědčil svůj architektonický talent a sklonost aktuálním prouďům internacionálního stylu. Budova se skládá ze tří vzájemně spojených korpusů, s funkcionálním rozdělením prostoru. V návrzích vynikají typické formy internacionálního stylu, s tím, že je zde přítomna určitá dávka monumentalnosti, charakteristická pro začátek třicátých let. Alexandrová kolej je nejreprezentativnějším projektem Dobroviče v Praze, a zároveň i posledním dílem v prostředí, jež rozhodně ovlivnilo celé architektonické dílo velkého jugoslávského modernisty.

Jugoslovenska banka

Palata Jugoslovenske banke sagrađena je po planu arhitektonskog biroa "Atelje Matija Bleha" 1923. godine. Stilski, zgrada pripada akademizmu XX veka. Opštem utisku reprezentativnosti doprinose i skulpture češkog vajara K. Pavijaka iz Praga koje je isklesao Đuzepe Pino Grasi. Skulpture predstavljaju atlante i postavljene su u visini prozora prvog sprata iznad svih portala i dve posebne grupe na zasećenim krajevima ugaone atike - atlanti nose zemljinu loptu.

Jugoslávská banka

Palác jugoslávské banky byl vystavěn podle projektu projekční kanceláře "Ateliér Matěj Blecha" roku 1923. Stylově patří budova akademismu XX. století. Všeobecnému dojmu reprezentativnosti přispívají i sochy českého sochaře K. Pavijka z Prahy, jež vytesal Giuseppe Pino Grassi. Sochy představují atlenty postavené ve výšce oken prvního patra nad všemi portály a dvě zvláštní skupiny v zaseknutých koncích nárožní atiky. atlanti nesou zeměkouli.

"Gusarski brod"

Atelje za unutrašnju arhitekturu arhitekta Svetomira Lazića, projektovan i izgrađen 1929. godine u Bulevaru Revolucije br. 218 u Beogradu, pripada redu najaktuelnijih arhitektonskih događaja iz ključnog perioda u formiraju srpskog modernizma. Atelje je značajan i utoliko što predstavlja prvu poslovnu zgradu urađenu po principima nove arhitekture, sasvim u duhu češkog kubizma, a takođe i prvi dizajnerski studio ikada otvoren u Beogradu. Svoje popularno ime "Gusarski brod" zgrada je dobila po elitnoj umetničkoj kafani, koja je tu bila otvorena po prestanku rada Ateljea.

Zgrada Ateljea za unutrašnju arhitekturu koncipirana je po načelima nove arhitekture sa fleksibilnim tremanom organizacije prostora svedenim oblikovnim rečnikom.

Vila Olge Mos

Vila Olge Mos spada u red najuspelijih Lazićevih dela. Objekat je projektovan i izgrađen 1938. godine u Tolstojevoj ulici na Topčiderskom brdu, kao slobodnostojeća stambena kuća. Pri projektovanju vili su prihvaćena načela modernizma u maniru koji je u širem evropskom kontekstu dominirao na prelasku iz treće u četvrtu deceniju XX veka. U prizemlju se nalazio reprezentativni prijemni prostor, dnevni boravak i rad. Jedan od najglavnijih elemenata prostorne organizacije prizemlja je centralni hol koji zaprema spratne visine prizemlja i sprata i obezbeđuje fizičku i vizuelnu vezu među etažama. Posebno je atraktivno oblikovan prostor radnog kabineta, što je postignuto cilindričnim ispustom, koji se nametnuo i kao najatraktivniji vizuelni element uličnog fasadnog fronta. Dobro promišljeno osvjetljenje ovog prostora postignuto je horizontalnim prozorskim trakama i velikim staklenim platnima postavljenim u metalne ramove, što su karakteristični oblikovni motivi moderne arhitekture. Lazićev projekat za vilu Olge Mos pokazao je prihvatanje ikonografije moderne u vreme kada je ovaj pokret dobio punu afirmaciju kao najprogresivniji pokret novog vremena.

"Pirátská lod"

Ateliér bytové architektury architekta Svetomira Laziće, projektován a vystavén roku 1929 na bulváru Revoluce číslo 218, patří nejaktuálnější architektonické události z klíčového období vzniku srbského modernismu. Ateliér je první úřední budovou vybudovanou podle zásad nové architektury, zcela v duchu českého kubismu, a také i první designerský ateliér v Bělehradě. Svůj populární název "Pirátská lod" budova dostala podle elitní umělecké kavárny, která tu byla otevřena po uzavření Ateliéru.

Budova Ateliéru bytové architektury je pována podle zásad moderní hitektury s možností flexibilního uspořádání prostoru a zjednodušeným tvaroslovím.

Vila Olgy Mosové

Vila Olgy Mosové patří k řadě nejdůležitějších Lazičových děl. Budova byla projektována a vybudována roku 1938 v Tolstojevě ulici ve čtvrti Topčidersko brdo jako samostatný obytný dům. Při projektování vily byly upotřebeny zásady modernismu ve stylu, jenž v širším evropském kontextu dominoval na přelomu třetího a čtvrtého desetiletí XX. století. V přízemí byl reprezentativní příjemací pokoj, obyvací pokoj a pracovna. Jedním z nejvýraznějších prvků prostorového členění přízemí je ústřední hala, dosahující výšky prvního patra a zanechávající tak dojem fyzického a vizuálního vztahu mezi poschodami. Zvláště atraktivně je vytvořen prostor pracovny a to pomocí válcovitého výstupku, jenž je zároveň i nejatraktivnějším vizuálním prvkem uliční průčelní fronty. Dobře vymyšlené osvětlení tohoto prostoru je vytvořeno horizontálními okenními pásy a velkými skleněnými tabulemi vestavěnými do kovových rámů, což je charakteristickým tvarovým motivem moderní architektury. Lazičův projekt vily Olgy Mosové využil této moderní ikonografie v době, když toto hnutí bylo uznáváno jako nejprogresivnější hnutí nové éry.

Praška kreditna banka

Reprezentativna građevina Praške kreditne banke podignuta je po projektu urađenom u Pragu. Banka je urađena u duhu akademiske arhitekture XX veka. Fasadom dominiraju dekorativno obrađen portal, erker u središnjem delu fasade prema Terazijama i kartuš sa rogom izobilja u koji su upisani inicijali PKB. Njeni savremenici, beogradski arhitekti smatrali su da je ova zgrada imala uticaja na arhitekturu treće i četvrte decenije.

Pražská úvěrová banka

Reprezentativní budova Pražské úvěrové banky byla postavena podle projektu z Prahy. Banka odpovídá duchu akademické architektury XX. století. Průčelí dominuje dekorativně vyzdobený portál, erker v ústřední části průčelí směrem k Teraziám a kartuše s rohem hojnosti, do něhož jsou vepsány iniciały PKB. Podle názorů bělehradských architektů té doby je zřejmé, že tato budova ovlivnila architekturu třetího a čtvrtého desetiletí ve městě.

Bajlonijeva pivara

Najstariji podatak o pivari, označenoj kao Mala pivara, nalazi se na planu Beograda iz 1878. godine. Kompleks pivare činio je niz podužnih prizemnih i spratnih građevina prema Skadarskoj i Cetinjskoj ulici, na čijem se uglu nalazila Filipova mehana, potonja Filipova pivara. Početkom osamdesetih godina XIX veka Čeh Brabec modernizovao je staru pivaru. Godine 1888. pivara postaje vlasništvo Jakova Bajlonija čija je porodica došla iz češkog grada Litomišla polovinom XIX veka. Tokom vremena porodica Bajloni je dozidivala i modernizovala pivaru koja je bila u njihovom vlasništvu sve do 1947. kada je nacionalizovana. Iako već pedeset godina nosi naziv Beogradska industrija piva Beograđani je još uvek zovu Bajlonijeva pivara.

Fasada pivare prema Skadarskoj ulici oslikana je 1989. godine najvećim muralom na Balkanu (površine oko 3000 m²), čiji je autor poznati slikar Slobodan Jeftić koji živi i radi u Parizu.

Bailonův pivovar

Nejstarší údaj o pivovaře, nazývaného Malý pivovar, se nachází v plánu Bělehradu z roku 1878. Komplex pivovaru se skládal z řady podélných přízemních a patrových staveb mezi ulicemi Skadarské a Cetinské, na jejichž rohu stála Filipova hospoda, pozdější Filipův pivovar. Začátkem osmdesátých let XIX. století Čech Brabec zmodernizoval starý pivovar. Roku 1888 se pivovar stává vlastnictvím Jakuba Bailony, jehož rodina přijela z českého města Litomyšle v polovině XIX. století. Během času rodina Bailony dostavovala a modernizovala pivovar, jenž byl v jejich vlastnictví až do roku 1947, když byl znárodněn. Ačkolik již padesát let má název Bělehradský pivovarský průmysl (BIP), Bělehradskému ještě stále říkají Bailonův pivovar.

Průčelí pivovaru ve Skadarské ulici je vymalováno od roku 1989 největším murálem na Balkáně (povrch cca 3000 m²), jehož autor je známý malíř Slobodan Jeftić, žijící a pracující v Paříži.

Zgrada Čehoslovačkog poslanstva

Zgrada Čehoslovačkog poslanstva izgrađena je 1928. godine po planu praškog arhitekte Alojza Mezera. Poslanstvo je oblikovano u duhu modernističke arhitekture sa reminiscencijama na akademizam koje se ogledaju u strogoj simetričnosti fasade, tročlanom podeli prizemlja, jako naglašenim podeonim vencima i atikom nad krovnim vencem. Naročita pažnja posvećena je enterijeru koji je luksuzno obrađen u bračkom mermoru, mesingu i ružinom drvetu. Ondašnja dnevna štampa je zabeležila da je zgrada Čehoslovačke republike u Beogradu bila lepša i savremenija od svih do tada podignutih poslanstava u Pešti, Beču, Berlinu, Parizu i Londonu.

Budova Československého vyslanectví

Budova Československého vyslanectví je postavena roku 1928 podle projektu pražského architekta Aloise Mezery. Vyslanectví je budováno v duchu modernistickej architektury s reminiscenciami na akademizmus, jež se odražají v strohej symetričnosti prúčelí, tričlennom rozdelenom prízemí, silných zdúraznených rímsach a atikou nad střešní rímsou. Zvláštní pozornosť věnoval autor interiéru, jež luxusně udělal v bračském mramoru, mosazi a růžovém dřevu. Tehdejší denní listy naznamenaly, že budova Československé republiky v Bělehradě byla nejhezčí a nejmodernější ze všech do té doby postavených vyslanectví v Budapešti, Vídni, Berlíně, Paříži a Londýně.

KATALOG

1. ČEŠKO POSLANSTVO, arch. Alojz Mezera, 1928.
2. ASTRONOMSKA OPSERVATORIJA NA ZVEZDARI, arch. Jan Dubovi, 1929-32.
3. Bravarska radionica "Solid" Petra Jankovića, arch. Jan Dubovi, 1931-33.
4. ALEKSANDROV KOLEDŽ, arch. Nikola Dobrović, 1931-33, Palerova 6, Prag
5. STAMBENI OBJEKAT SA APOTEKOM, arch. Nikola Dobrović, 1928-29, Budeovicka 72, Prag
6. "AVION PALATA", 1925-26, MASARIKOVI DOMOVI, 1925-28, arh. Nikola Dobrović u saradnji sa arh. Bogumirom Kozakom, VILA DR BULIRŽA, 1929-30, arh. Nikola Dobrović
7. MINISTARSTVO POŠTA, arch. Momir Korunović, 1927-30.
8. POŠTA BR. 2, arch. Momir Korunović, 1929-35.
9. SOKOLSKI DOM, arch. Momir Korunović, 1929-35.
10. "GUSARSKI BROD", arch. Svetomir Lazić, 1929.
11. VILA OLGE MOS, arch. Svetomir Lazić, 1938.
12. ATELJE PETRA PALAVIČINIIJA, arch. Jaroslav Prhal, arch. V. Murošec, arch. Jan Dubovi, 1932
13. KAPETAN MIŠINO ZDANJE, arch. Jan Nevole, 1863.
14. JUGOSLOVENSKA BANKA, "Atelje Matija Bleha", 1923.
15. PRAŠKA KREDITNA BANKA, 1923.
16. KUĆA TRGOVCA NASTASA SAVIĆA, arch. Franja Urban, 1935.
17. SRPSKO - AMERIKANSKA BANKA, 1929.
18. BAJLONIJEVA PIVARA U SKADARLIJI, kraj XIX veka
19. GRAĐEVINE U BEOGRADU
20. RAZGLEDNICE BEOGRADA
1. ČESKÉ VYSLANECTVÍ, arch. Alois Mezera, 1928
2. HVĚZDÁRSKÁ OBSERVATOŘ NA ZVEZDARE, arch. Jan Dubový, 1929-32
3. Zámečnická dílna "Solid" Petra Jankoviće, arch. Jan Dubový, 1931-33
4. ALEXANDROVA KOLEJ, arch. Nikola Dobrović, 1931-33, Palerova 6, Praha
5. Obytný dům s lékárniou, arch. Nikola Dobrović, 1928-29, Budějovická 72, Praha
6. "LETADLO PALÁC", 1925-26, Masarykovi domy, 1925-28, arch. Nikola Dobrović ve spolupráci s arch. Bohumírem Kozákem, VILA DR BULÍRE, 1929-30, arch. Nikola Dobrović
7. MINISTERSTVO POŠT, arch. Momir Korunović, 1927-30
8. POŠTA ČISLO 2, arch. Momir Korunović, 1927-29
9. Sokolský dům, arch. Momir Korunović, 1929-35
10. "PIRÁTSKÁ LOD", arch. Svetomir Lazić, 1929
11. VILA OLGY MOSOVÉ, arch. Svetomir Lazić, 1938
12. ATELIÉR PETRA PALAVIČINIIJE, arch. V. Murošec, arch. Jaroslav Prhal, arch. Jan Dubový, 1932
13. BUDOVA KAPETANA MIŠI, arch. Jan Nevole, 1863
14. JUGOSLÁVKÁ BANKA, "Ateliér Matěj Blecha", 1923
15. PRAŽSKA ÚVĚROVA BANKA, 1923
16. Dům obchodníka Nastase Saviče, arch. František Urban, 1935
17. SRBSKO-AMERICKÁ BANKA, arch. Jaroslav Prhal, 1929
18. Bailonův pivovar ve Skadarské ulici, konec XIX. století
19. STAVBY V BĚLEHRADĚ
20. POHLEDNICE BĚLEHRADU

